

Област София (столица)

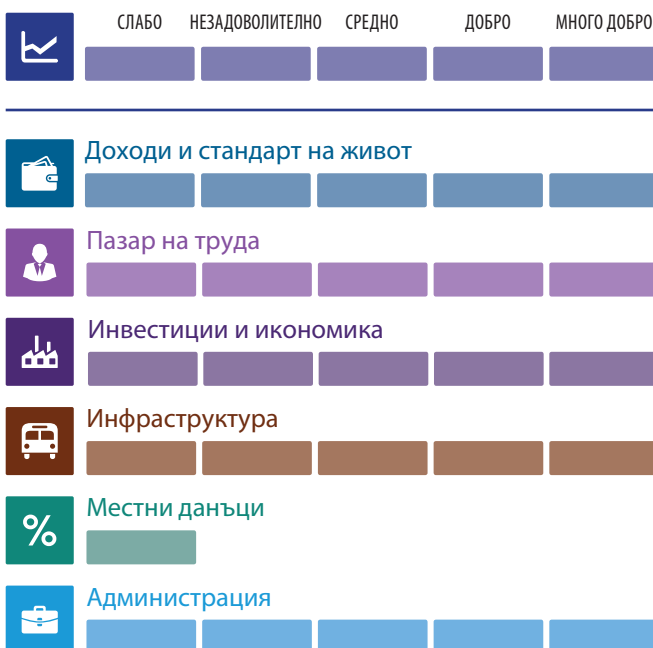

▶ Население (2020)	1 318 601
▶ Територия (кв.км)	1348,9
▶ Брой на населените места	38
▶ Дял на населението в градовете (%)	95,5

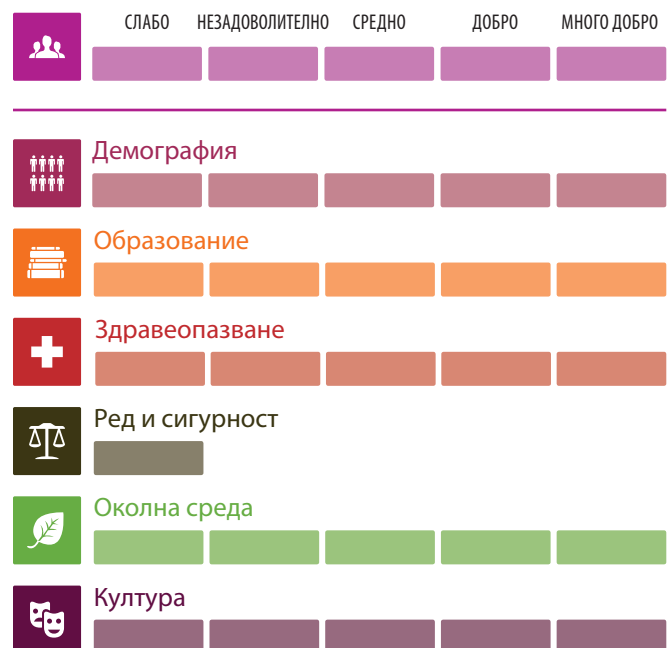
Столицата е областта с най-висок брутен вътрешен продукт на човек от населението и стойността му е над двойно по-висока от средната стойност в страната и от тази в следващата по този показател област София. Добрите показатели за икономическото развитие се проявяват и в благоприятната динамика на местния пазар на труда. Столицата остава областта с най-добър образователен статус на работната сила. София е и безспорен лидер по инвестиционна активност. Делът на домакинствата с достъп до високоскоростен интернет продължава да се повишава. Столицата е областта с най-високи местни данъци в страната и през 2021 г. София е с най-висока самооценка на общинската администрация за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“.

Пандемията, затварянето на цели сектори и възможността за работа от дома се отразяват на броя на населението в столицата. Столицата отново е първенец в сферата на образованието с висок коефициент на записване, нисък дял на второгодниците и напусналите училище, добро представяне на учениците и висок брой на студентите. Броят на лекарите специалисти в столицата е най-високият в страната. Слабата оценка и последното място на столицата в осигуряването на ред и сигурност е продиктувана от високата натовареност на съдиите и ниската разкриваемост на престъпленията. Високата степен на урбанизация на областта предопределя и високия дял на населението с достъп до обществена канализация. Столицата остава областта с най-интензивен културен живот.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Столицата е областта с най-висок брутен вътрешен продукт на човек от населението и стойността му е над двойно по-висока от средната стойност в страната и от тази в следващата по този показател област София. През 2019 г. БВП на човек в столицата нараства по-бързо от средния ръст в страната и достига 38,6 хил. лв. (при 17,2 хил. лв. в страната). Заплатите и доходите нарастват със сходен на средния за страната темп, но стойностите им са значително по-високи. Средната годишна брутна заплата достига 21,0 хил. лв. през 2019 г. (при 15,2 хил. лв. в страната), а средногодишният доход на лице от домакинството – 8,2 хил. лв. (при 6,0 хил. лв. в страната).

Столицата е и областта с най-ниска бедност и през 2019 г. Делът на населението, живеещо с материални лишения, е 10,8% (при 19,9% в страната), а делът на населението, живеещо под националната линия на бедност – 10,0% (при 22,6% в страната).

Пазар на труда

Добрите показатели за икономическото развитие се проявяват и в благоприятната динамика на местния пазар на труда и през 2020 г. Икономическата активност намалява леко в унисон с общото свиване в страната, но остава сравнително висока – 77,2% (при 73,7% в страната). Това намаление е съпроводено едновременно от увеличаване на безработицата и спад в заетостта, като и по двата показателя в малко по-висока степен от средните за страната. Коефициентът на заетост достига 74,4% (при 68,5% в страната), а този на безработицата – 2,8% (при 5,2% в страната).

Столицата остава областта с най-добър образователен статус на работната сила и той продължава да се подобрява и през 2020 г. Делът на населението на възраст 25–64 години с висше образование достига 56,8% (при 29,2% в страната), а на това с основно и по-ниско образование – 3,9% (при 16,9% в страната).

София изпреварва област Варна и вече е втората област (след Сливен) с най-висок коефициент на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години – 78,7% (при 67,1% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 79 младежи, които ще се вляят в работната сила.

Инвестиции и икономика

София е безспорен лидер по инвестиционна активност и през 2019 г. В областта работят най-голям брой предприятия спрямо населението – 93 на 1000 души от населението (при средно 61 на 1000 души в страната). Ръстът на раззо-

дите за придобиване на дълготрайни материални активи е двойно по-висок от средния за страната и столицата се откъсва още повече от средната за страната стойност и от нивото във втората област в класацията. По-високо е и увеличението на произведената продукция и тя достига 56,7 хил. лв./човек (при 28,0 хил. лв./човек в страната). Привлечените преки чуждестранни инвестиции също са значително повече от средните стойности за България и достигат 9626 евро/човек от населението.

Към 15 юни 2021 г. столицата отново е първенец по най-висока степен на усвояване на европейски средства. Стойността на изплатените средства по оперативните програми е 3676 лв./човек от населението (при 2217 лв. в страната).

Инфраструктура

В столицата няма пътища от републиканската пътна мрежа, но територията ѝ граничи непосредствено с няколко автомагистрала. Софийската гара пък е основен железопътен възел в страната и гъстотата на жп мрежата в столицата значително изпреварва средната – 12,8 км на 100 кв. км територия при 3,6 км на 100 кв. км в страната. Делът на домакинствата с достъп до високоскоростен интернет продължава да се повишава и през 2020 г. достига 90,8% (при 78,9% в страната). Делът на газифицираните домакинства също е сравнително висок – 4,4% (при 3,1% в страната).

Местни данъци

Столицата е областта с най-високи местни данъци в страната и през 2021 г. Най-голяма разлика със средните за страната стойности се наблюдава при ставките върху търговията на дребно, прехвърлянето на собственост и таксиметровия превоз.

От разглежданите местни данъци по-нисък от средния остава единствено този върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица.

Администрация

През 2021 г. софийската администрация губи първенството си по прозрачност в работата от областите Добрич, Габрово, Варна и Сливен, въпреки че оценката ѝ е значително по-висока от средната за страната – 78,3% при 73,2% в страната. София е областта с най-висока самооценка на общинската администрация за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ – пълните 4 точки.

Почти цялата територия на столицата е покрита от кадастралната карта през 2019 г. – 99,2% (при 91,4% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■■■

Демография ■■■■■■

София е областта с най-благоприятна демографска картина в страната и през 2020 г. Въпреки че и в столицата коефициентът на естествен прираст е отрицателен и също намалява, той остава най-високият в страната със стойност от -3,5‰ (при -9,5‰ за страната). Пандемията, затварянето на цели сектори и възможността за работа от дома се отразяват на броя на населението в столицата. Именно тя е областта с най-много загубени жители и коефициентът на механичен прираст достига -12,0‰.

Коефициентите на възрастова зависимост в София остават значително по-благоприятни от средните за страната. Съотношението на населението над 65 години към това на възраст до 14 години е 117,4% (при 150,6% за страната), а към това между 15 и 64 години – 26,2% (при 34,1% за страната).

Спецификата на областта предопределя почти изцяло урбанизираната ѝ територия – 95,5%, а гъстотата на населението е тройно по-висока от средната – 4860 души/кв.км при 1506 души/кв.км в страната.

Образование ■■■■■■

Столицата отново е първенец в сферата на образованието с висок коефициент на записване, нисък дял на второгодниците и напусналите училище, добро представяне на учениците и висок брой на студентите.

По-ниска от средната за страната стойност се отчита единствено при съотношението между учители и ученици, но обяснението за това е във възможността за големи училища и паралелки.

Дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование са значително по-ниски от средните за страната. Успехът на столичните ученици на националното външно оценяване по математика след VII клас през 2021 г. достига 50,1 т. и е далеч над средния за страната (37,9 т.). Същевременно средната оценка на матурата по български език и литература в столицата е „Много добър“ 4,58 (при „Добър“ 4,21 за страната като цяло), а слабите оценки са едва 1,8% (при 7,0% за страната).

Броят на студентите в София остава значително по-висок от средните стойности и през 2020 г.

Здравеопазване ■■■■■■

Столицата е сред областите с най-добро здравеопазване в страната и през 2020 г. (изпреварена единствено от област Плевен), характеризиращо се с висок достъп до лекари специалисти и с ниска детска смъртност.

Показателят за достъп до общопрактикуващи лекари има сходна със средната за страната стойност – един лекар се грижи средно за 1728 души от населението при 1727 души средно за страната. Легловата база също е подобна на средната за страната – 5,72 легла в многопрофилните болници

на 1000 души от населението (при 5,52 в страната). Преминалите през болнично лечение лица са 122 на 1000 души от населението (при 138 на 1000 души в страната). Коефициентът на детска смъртност продължава да намалява и е над два пъти по-нисък от средния за страната.

Ред и сигурност ■■■■■■

Слабата оценка и последното място на столицата в осигуряването на ред и сигурност е продиктувана от високата натовареност на съдиите и ниската разкриваемост на престъпленията.

През 2020 г. един наказателен съдия в София разглежда средно по 10,6 дела месечно при средно 8,6 дела на съдия в страната. От високата натовареност страда и бързината на правосъдие. Делата, приключили в 3-месечен срок, в столицата са 84% (при 90% в страната), а висящите дела достигат 17% (при под 11% в страната). Броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в София намалява до 11,4 на 1000 души през 2020 г., но остава висок в сравнение със средната стойност за страната от 9,9 на 1000 души. Тези фактори допринасят за изключително ниския дял на разкритите престъпления – едва 32,1% при 52,1% в страната.

Околна среда ■■■■■■

Столицата е сред областите с най-висок обем на образуваните битови отпадъци през 2018 г. с 499 кг/човек за годината (при 409 кг за страната). Въпреки това обаче почти всички отпадъци се предават за третиране и рециклиране – 97% при 71% средно за страната.

Високата степен на урбанизация на областта предопределя и високия дял на населението с достъп до обществена канализация (96,3% при 76,4% за страната), като цялата канализационна мрежа е свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води (при 64,6% средно за страната).

Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата остават на второто най-високо ниво в страната (след това в област Стара Загора).

Култура ■■■■■■

Пандемията и ограничаването на културните мероприятия в страната през 2020 г. се отразяват и на културния живот в столицата. Все пак спадът в броя на посещенията е близо до средния за страната и столицата остава областта с най-интензивен културен живот. Посещенията в кината намаляват със 73% до 473 на 1000 души от населението (при 190 на 1000 души в страната). Посещенията в библиотеките се свиват с 23% до 855 на 1000 души (при 480 на 1000 души в страната). Единствено посещенията в музеите продължават да са под средните за страната – 207 на 1000 души при 322 на 1000 души в страната.

Ключови показатели за област София (столица)

Индикатори на икономическото развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	33 437	38 603	n.a.	17 170
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	7603	8224	n.a.	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	19 026	21 040	n.a.	15 209
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	8,8	10,0	n.a.	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	75,6	76,4	74,4	68,5
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	2,1	1,6	2,8	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	4,2	4,9	3,9	16,9
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	51,4	52,8	56,8	29,2
Произведена продукция (лв./човек)	50 416	56 667	n.a.	28 027
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	5568	7147	n.a.	3155
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	9361	9626	n.a.	3655
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	81,9	83,0	90,8	78,9
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	0,0	0,0	n.a.	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	0,0	0,0	0,0	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)	77,0	78,8	78,3	73,2

Индикатори на социалното развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-1,9	-2,0	-3,5	-9,5
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	3,9	2,4	-12,0	4,4
Среден успех от матурите по БЕЛ*	4,53	4,63	4,58	4,21
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)*	44,6	48,1	50,1	37,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	89,4	89,4	88,8	86,5
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	82	87	83	87
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,6	87,1	87,1	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1665	1712	1728	1727
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	15,1	13,3	11,4	9,9
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	14,2	12,0	10,6	8,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	96,3	96,3	n.a.	76,4
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	499	n.a.	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	96,8	n.a.	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	1884	1756	473	190
Посещения в музеите на 1000 души от населението	748	652	207	322

* Данните се отнасят за учебната 2020/21 година, а матурите са проведени през 2021 г.